Nr 2 • December• 2012

Räddnings plankan

En webbtidning för erfarenhetsutbyte inom området skydd mot olyckor utgiven av RäddSam F

RäddSam F är ett samarbetsorgan för 13 kommuner i Jönköpings län och Ydre kommun i Östergötlands län samt SOS Alarm.

Brand i flerfamiljshus

En brand i ett flerfamiljshus i Sävsjö kunde slutat illa om någon hade varit hemma. Byggnaden som är belägen i centrala Sävsjö är omgiven av fastigheter med bostäder. Vid utebliven släckinsats hade byggnaden med stor sannolikhet brunnit ner till grunden. Även omkringliggande hus hade kunnat vara i fara via gnistregn och/eller flygbränder. Styrkeledaren (FIP) som är först på platsen konstaterar att entrédörr vid den utvändiga trappan står öppen. På grund av den häftiga branden avstår han att försöka ta sig in i byggnaden utan inväntar huvudstyrkan.

Läs mer på sid 10-11

Ledaren SIDAN 2
Utbildning Axamo SIDAN 4-5
Olycksundersökning SIDAN 8
Brandutredningar SIDAN 10-11
Avspärrning kall, varm, het zon SIDAN 3
Brandutredningar SIDAN 6-7
Rekrytering SIDAN 9
Översvämning i Mariannelund SIDAN 12-13

Ledare

Var fort tiden går...
Nu kan vi snart lägga ytterligare ett år till det förgångna. Ett år då det hänt mycket inom vårt verksamhetsområde. På central nivå pågår en mängd utredningar som på sikt kommer att påverka arbetet inom vårt arbete med trygghet och säkerhet inom våra kommuner.

Alarmeringsutredning

Under 2012 påbörjades en översyn av Alarmeringsverksamheten. Staten har tillsatt en utredare, Marie Hafström, som till 30 april 2013 ska redovisa förslag till hur samhällets alarmeringsverksamhet ska organiseras i framtiden. Översynen som nu görs är den första översynen sedan SOS Alarm bildades i början av 1970-talet. Förändringarna under tiden som gått är många. Under de senaste åren har också SOS Alarm ändrat mycket i sin verksamhet bland annat för att möta en allt kärvare ekonomi. I vårt län har vi genom åren upplevt att vi haft en mycket välfungerande central och ett mycket gott samarbete med personalen. De senaste åren vi dock upplevt vissa förändringar där vi inte fullt ut delar samma uppfattning som SOS Alarm. Vi ser dock med tillförsikt på framtiden och hoppas/förutsätter att vi även i framtiden har en lika väl fungerande SOS verksamhet som vi haft tills nu. Vid de uppföljningar och mätningar av hanteringstiden av larmen på SOS så har centralen i Jönköping varit en av de effektivaste i landet.

Avtal med SOS Alarm AB

Under 2012 har en arbetsgrupp inom RäddSamF genomfört upphandling av nytt avtal med SOS Alarm AB. Avtalet gäller från och med 1 jan 2013 och gäller för 3 år med möjlighet till förlängning med upp till 24 mån. Det nya avtalet liknar i stort tidigare gällande avtal men är anpassat till de förändringar som skett under senare år. Bland annat gäller anpassningen att Rakel har införts som primärt kommunikationsmedel för vår verksamhet och från 1 jan 2013 driftas inte längre det gamla radiokommunikationssystemet av SOS.

Översyn av Lag om skydd mot olyckor m m

Under 2012 har Försvarsdepartementet påbörjad en översyn av bland annat Lag om skydd mot olyckor och Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Uppdraget för översynen är att pröva och se över om intentionerna i lagstiftningen är uppfyllda. I början av 2013 kommer översynen att redovisas i en departementsskrivelse. Denna kommer sedan att remissas bland annat till kommunerna. Därefter kommer en proposition att tas fram och behandlas i riksdagen. Om det blir några större förändringar i framtiden återstår att se. Eventuella förändringar kommer då sannolikt att gälla från 2014.

RäddSamF

Samarbetet inom länet genom RäddSamF fortsätter att utvecklas. RäddSamF är den samverkan vi har inom länet mellan länets kommuner. Den samverkan vi har syftar till att verka för att ge länets invånare bästa möjliga räddningstjänst. Vi gör detta genom att ha en gränslös räddningstjänst vilket innebär att medborgarna alltid får snabbast möjliga hjälp. Vi samverkar i utbildning och övning för att ha en så hög kompetens som möjligt på våra organisationer. Vi samverkar med rutiner, instruktioner m.m. Vi driver Räddningsinsatsutbildning gemensamt i länet. Utöver detta samverkar vi inom många andra områden. Ta del av vad som händer på www.raddsamf.se.
Vi är priviligierade som har denna samverkan. Vi måste alla hjälpas åt med detta arbete och fortsätta att utveckla denna samverkan som vi är unika med och som många andra kollegor till oss ser som ett föredöme.

Till sist vill jag tacka alla för ett gott samarbete under året och önska alla en riktigt God Jul och Ett gott Nytt År.

BENGT MARTINSSON
RÄDDNINGSCHEF I JÖNKÖPING, HABO OCH MULLSJÖ KOMMUNER

Riskanalys vid räddningsinsats

Som brandutredare tycker jag att det är viktigt att ta vara på erfarenheter från händelser där vår personal kan utsättas för risker vid räddningsinsatser.

I följande fall fick Gislaved ett larm till en mindre verkstad där en person höll på att reparera en bil. Gnistor från en sliprondell startade en brand som snabbt växte utom kontroll.

Inför räddningsinsatsens uppstart gör räddningsledaren en riskanalys. Inringaren/ägaren uppger att verkstaden ej innehåller några gasflaskor. Branden har spridits i hela byggnaden och insatsen inriktas på att begränsa brandspridning och så småningom släcka branden i startbyggnaden. Släckning sker både utvändigt och invändigt med hjälp av rökdykare. När räddningsinsatsen pågått en stund framkommer att det finns en MIG-svets i byggnaden. Vid eftersläckningsarbetet hittar man svetsverket men ingen Mison-flaska. Man kan konstatera att det finns ett hål i taket i området ovanför den position svetsverket finns placerad, men någon flaska återfinns ej.
Räddningsledaren uppmanar ägaren att kontakta honom om flaskan återfinns under saneringsarbetet. Efter någon dag hör ägaren av sig och brandpersonalen kan hämta resterna efter den gasflaska som funnits i brandrummet (se foto).
Man kan konstatera att flaskan sprängts av det hydrauliska tryck som den utsatts för under brandförloppet. Sprängningen måste ha skett innan räddningsstyrkan anlände till platsen, alltså högst 15 minuter efter brandstart. Mison är en obrännbar skyddsgas (innehåller bl.a. kvävemonoxid) som används vid ex. MIG-svetsning. Tryckkärlet utgör alltid en stor risk om kärlsprängning sker i ett brandförlopp.

GERT LÖNNQVIST
BRANDMÄSTARE OCH BRANDUTREDARE
VÄRNAMO KOMMUN

Erfarenhet

- Lita inte alltid på uppgifter från allmänheten
- Ha stor respekt för risker med tryckkärl, av alla sorter, i samband med brand

Avspärrning kall, varm, het zon

På en skadeplats finns tre olika zoner, kall, varm och het, som vid behov kan spärras av för att förhindra obehöriga att komma in i ett farligt område.

Den yttre avspärrningen som markerar den kalla zonen, markeras normalt av polisen efter samråd med räddningsledaren. Den är till för att hålla allmänheten och de som inte arbetar med händelsen på ett betryggande avstånd.

Den inre avspärrningen som markerar den varma zonen, markeras av räddningstjänsten och spärras av enligt LSO 6 kap. 2 §. Innanför den avspärrning får bara de komma som har skyddsutrustning som är beslutad inom området, vilket kan vara hjälm, skor med trampskydd, filtermask eller annat som krävs vid händelsen.

Avspärrningen för den heta zonen görs av räddningstjänsten och innanför den avspärrningen är det **särskild skyddsutrustning** som krävs, vilket kan vara rökskydd, kemdräkt, skyddsglasögon eller det som krävs vid denna händelsen, se skiss.

Vid vissa andra händelser finns det rutiner för avspärrning, t.ex. vid trafikolyckor. Dessa finns beskrivna i respektive rutin.

JERKER STUREDAHL
INRE BEFÄL
JÖNKÖPING

Zonindelning och avspärrning

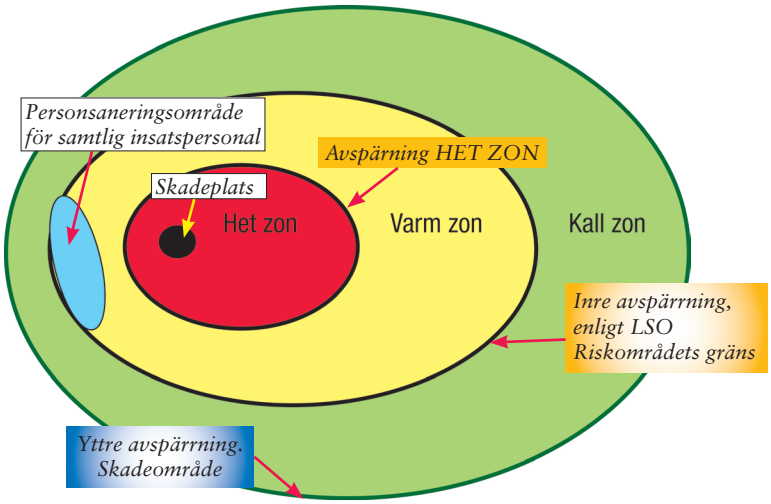

Personal med tillträde till respektive zon

Trafikolycka & gasol-läcka på Axamo

Då är den tionde omgången av Axamoövningarna genomförd för länets brandpersonal. Upplägget var som tidigare år, två stycken Nivå 10-larm och fyra stycken Nivå 5-larm. De olika larmtyperna redovisas längre ned i texten. Utvärderingarna efter övningarna (ca. 80 st) visar att övningarna har varit uppskattade och att dagen som helhet har varit en ”höjdare”. På vissa av övningarna sker även ren utbildning efter insatsen exempelvis taktik, HLR och motorsåg. Sammanlagt genomfördes 460 larm/ övningar under sex veckor.

Nivå 10 Trafikolycka

En kollision mellan en buss och en personbil hade inträffat. Fem personer var drabbade. Förutom de vanliga åtgärderna vid trafikolyckor låg mycket fokus på sjukvård, inklusive hjärtstart, stabilisering, brand med mera. Som drabbade medverkade gymnasie-elever från Jönköping.

Nivå 10 Brand i garage hopbyggd med villa.

Brand hade uppstått i ett garage av oklar anledning varpå de boende försökt att släcka men inte lyckats. Branden spred sig därefter till villans vind. Förutom de vanliga rutinerna för brand i byggnad, låg fokus här på riskbedömning, taktik, håltagning på tak med motorsåg och ”bas-rutiner” som vattenförsörjning och Rd-organisation. Efter insatsen blev det utbildning i Taktik och brandsläckning.

Riskbedömningar, taktik och håltagning i tak med motorsåg var i fokus när en brand utbröt i ett garage

Taköppning med hjälp av motorsåg var ett moment i övningarna.

Nivå 5 Skogsbrand/HLR

Märklig rubrik kanske, men faktum är att larmet var skogsbrand men när styrkeledaren går in i skogen för att rekognisera, får han information av övningsledningen att rapportera om branden och sedan lägga sig ner och ”spela” att han fått ett hjärtstillestånd. Målet med övningen var att se hur de övriga agerade, både vad gäller branden och hjärtstilleståndet på sin styrkeledare.

Här fick vi ett bra underlag på hur utbildningen med hjärtstartare fungerar på de dryga 40 stationerna i länet. Över lag mycket bra kompetens.

Skogsbrandsövning på schemat

Skadad omhändertas under skogsbrand

Trafikolycka mellan bil och buss inträffade på Axamo den 12 september 2012

Nivå 5 Gasololycka

Denna övning var en direkt kopia av en insats i Nässjö på en industri. Ett utsläpp med gasol är ju inte en

forts. på sid. 5

”vanlig” insats varken för hel eller deltidspersonal, men man löste uppgiften bra och på olika sätt. Fokus låg

Utsläpp av gasol hör inte till de vanligaste insatserna vi åker på, men här fick man öva på det också.

till viss del på ventilation och mätning med mera. Här förekom många gånger att man tog hjälp av kompetensen hos Inre Befäl och möjligheter för att komma framåt i insatsen.

Nivå 5 Tjutande brandvarnare

Larm om brandvarnare som tjuter i lägenhet. Väl på plats hör man ljudet, men ingen indikation på brand. Här inträffar nu ett dilemma. Bryta eller inte. Dörren är låst. Vad göra? Övervägande delen av insatserna blir att man bryter dörren och möts av en rasande boende som undrar vad dom sysslar med. Han har duschat och på detta sätt har brandvarnaren utlöst. Han ställer ekonomiska krav till räddningstjänsten för dörren som gått sönder. Målet med övningen var både att kunna dörrforcera, men även juridiken kring det hela. Mycket intressanta diskussioner förekom.

Att forcera eller inte forcera det är frågan...

Nivå 5 Arbetsplatsolycka

Här har en snickare lyckats ”spika” sig själv i knäet med en spikmaskin uppe på en avsats. Målet med denna övningen var dels sjukvård, stabilisering av den drabbade och vad för verktyg/redskap finns på bilen för att på ett säkert sätt ta ner personen till ambulansen. Många olika lösningar fick vi se.

Arbetsplatsolycka där det fanns många sätt att ta ner den skadade personen.

Uppskattat upplägg

Från övningsledningens sida är det självklart uppskattat att upplägget på våra övningar verkar passa alla som deltar, samtidigt som det sätter press på oss inför nästa års övningar.

Från övningsledningens sida vill vi också passa på att TACKA alla inblandade för trevliga och givande övningar och hoppas att vi ses nästa år!

BERNT GUNNARSSON
BRANDMÄSTARE
(GENOM AXAMOGRUPPEN)
JÖNKÖPING

Kontakt med LKC via RAKEL

Polisen är numera aktiva på RAPS vid gemensamma insatser och polisen uppskattar detta arbetssätt gentemot oss. Ibland händer det att ingen svarar på anrop från 4-3 (fyra-tre, LKC polisen) när de söker räddningstjänsten. Det är inte säkert att polisen vet vem de ska söka utan det är upp till oss att försöka svara av samtalen. Ofta är det bäst att det befäl som förväntas komma först på plats svarar anropet. Om inte närmsta SL svarar så får IL/BI svara på anropet.

Bra om vi är på alerten och svarar av anrop som kommer på RAPS.

GÖRAN MELIN
RÄDDNINGSTJÄNSTEN
JÖNKÖPINGS KOMMUN

Vår utbildnings-administratör

Angelica Stigsson började på räddningstjänsten Jönköping i februari i år. Hon jobbade tidigare som operatör på SOS Alarm så hon var ett bekant ansikte (eller ska vi säga röst) för de flesta här. Hon jobbar nu som utbildningsadministratör efter Madelené Söderström. Ringer man räddningstjänsten och vill prata utbildningar så är det troligtvis Angelica man alltså får prata med. Privat bor hon i Lekeryd med man, fyra barn mellan ett och nio år, hund och katter.

Brand i persondator

Aneby kommun
Måndagen den 20 augusti 2012

En brand inträffade i en dator i en lägenhet i ett hyreshus i Aneby. Larmet kom till SOS Alarm klockan 10:37. Lägenhetsinnehavaren hade lämnat en persondator på laddning och var ej hemma när branden upptäcktes.

En granne som passerade byggnadens utsida hörde en larmande brandvarnare. Han kunde snabbt lokalisera ifrån vilken lägenheten det larmade och ringde upp lägenhetsinnehavaren. Denne återvände till lägenheten och när de öppnade dörren möttes man av brandrök. Först då (kl. 10:37) larmades räddningstjänsten. Vid räddningstjänstens framkomst kl 10:40 går rökdykare in i lägenheten och kan omedelbart lokalisera den brinnande datorn som är placerad på kökets spis.

Datorn är ansluten till elnätet via en nätadapter. Strömmen bryts och datorn förs utomhus. Lägenheten ventileras från brandgaser. Branden har ej spridits utanför startföremålet. Området scannas med värmekamera och man konstaterar att alla plattor är kalla.

Brandutredning

Ägaren meddelar räddningsledaren att datorn ställdes på laddning kl 08:00, varefter ägaren lämnar lägenheten.

Datorn placerades på en av spisens plattor vilken var försedd med ett skyddslock av aluminium.

Skadorna i lägenheten begränsas till rök- och sotskador i brandcellen. Det skyddslock av aluminium som fanns på spisplattan där datorn placerats har endast skador från ovansidan, vilket kan påvisa att spisplattan ej varit påslagen under brandförloppet. Detta styrks även av den scanning med värmekamera som skedde under räddningsinsatsen och som ej påvisade förhöjd temperatur på plattan. Datorn var en Acer Aspire 4820 TG, Timeline X. Nätadaptern en HIPRO HP-09A04A3. Vid kontakt med importören klarläggs att laddaren är av godkänd typ för denna PC.

Brandskadorna på datorn är begränsade till området för dess batteripack, ett litiumjonbatteri. Skadorna är djupast vid anslutningen för nätadaptern. Branden tycks ha spridits i hela paketet och dess battericeller har spruckit under värmeutvecklingen. Ett tydligt avtryck efter spisplattans diameter finns undertill på datorn. Skadorna är betydligt mindre här vilket påvisar att plattan skyddat datorhöljet under brandförloppet. Laddarens sladdanslutning är delvis bränd, dess kardeler ligger frilagda. Dessa skador bedöms bero på att sladden legat intill brandområdet under förloppet.

Persondator med laddare.

Brandstiftare, batteripack. *Anslutningshona för laddare.*

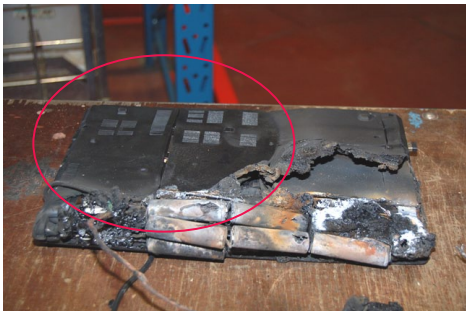

Avtryck efter spisplattan. Denna yta är relativt oskadad.

Slutsatser

Branden bedöms ha startat i datorns batteripack som vid tillfället var anslutet till en nätadapter. Branden har troligtvis orsakats av kortslutning/värmeutveckling i batteriet. Med ledning av undersökningen finner utredaren att det ej är troligt att branden orsakats av påslagen spisplatta.

GERT LÖNNQVIST
BRANDMÄSTARE OCH BRANDUTREDARE
VÄRNAMO KOMMUN

Erfarenheter- brandutredning

- Att ladda en batteripack innebär alltid en viss risk för brand vid tekniskt fel ex. kortslutning. Som ägare bör man alltid vara noga med hur apparater på laddning placeras. Generellt sett får en spis anses vara ett olämpligt ställe att placera en dator på, även om det i detta fall inte hade någon betydelse för brandens uppkomst.
- Det finns exempel på bränder med dödlig utgång där datorn placerats i sittmöbler vid laddning. Vid kortslutning har datorn fattat eld och spridit branden till möblerna.
- Det är förmodligen ganska vanligt att man i dag har med sig den bärbara datorn/läsplattan till sovrummet varför det kan vara på sin plats att vara observant på risk för brand vid laddning i eller i närheten av sängen.

Brand i lysrörsarmatur

Värnamo kommun
Juli 2012

Räddningstjänsten Värnamo larmas vid 22-tiden på undersökning om röklukt i en restaurang. Vid räddningstjänstens framkomst berättar innehavarna att en lysrörsarmatur inne på en toalett slocknat. De bestämmer sig för att åtgärda detta senare. Vid 22-tiden upptäcker de att ytterligare en belysning slocknat samt att det luktar rök. Vid vidare kontroll finner de att ett antal säkringar löst ut. De ringer då 112.

Det går inte att läsa ut vart de olika säkringarna går. Med hjälp av värmekamera undersöks lysrörsarmaturerna underifrån. På grund av armaturernas placering och byggnadskonstruktionen i övrigt når man inte att undersöka hela armaturen uppifrån.

Lysrörsarmaturerna har en sorts plåtåsar som fungerar som reflektorer. Man finner ingen förhöjd temperatur, ej heller någon rök. Efter ytterligare undersökande startas allmänventilationen och röklukten avtar.

Lysrörsarmaturens funktion

En lysrörsarmatur består av en drossel (en spole med järnkärna som är till för att begränsa strömmen innan röret tänts, kallas även reaktor), en glimtändare (innehåller en liten bimetallbrytare), en kondensator och själva lysröret. Röret har i vardera änden en elektrod med två anslutningspinnar. När man slår på strömbrytaren kommer ström att gå genom lysrörets elektroder och glimtändaren, som vid starten är kortsluten. Strömmen värmer nu elektroderna, men den värmer också bimetallblecket i glimtändaren så att strömmen bryts. Då avger kondensatorn en strömstöt som ger ett överslag genom den tunna gasen i röret och tänder den. När röret väl tänt värms elektroderna av elektronströmmen.

(Källa Ny Tekniks hemsida).

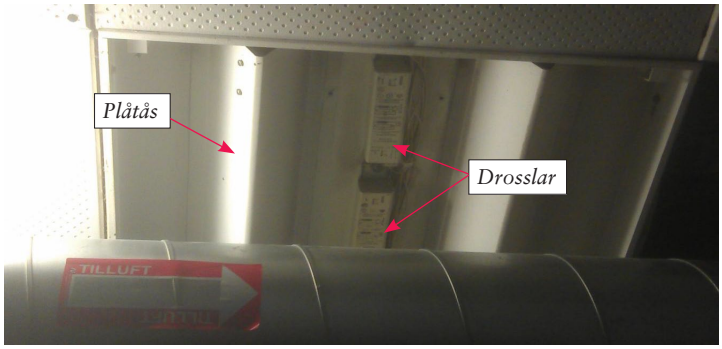

Lysrörsarmaturen med den mittre av plåtåsarn bortmonterad.

Undersökningen

Dagen efter påbörjas en undersökning av ditkallad elektriker. På en av lysrörsarmaturerna demonteras plåtåsen och man finner en drossel som brunnit. På en av anslutningskablarna till drosseln har isoleringen brunnit bort och blottlagt ledaren.

Slutsatser

Det troliga förloppet är sådant att något fel uppstått i drosseln under morgonen. Detta fel har gett en värmeutveckling. Denna värmeutveckling har pågått under hela dagen.

På kvällen har värmeutvecklingen slutligen orsakat att isoleringen på kabeln brunnit bort och den då blottlagda ledaren i kabeln har kommit i kontakt med drosselns ytterhölje. I det läget löser säkringen ut. Anledningen till att man inte fann något med värmekameran beror på konstruktionen med plåtåsarna som gjort att värmekameran inte ”sett” den eventuella värmen i drosseln.

PÄR LILJEKVIST
BRANDUTREDARE
VÄRNAMO

Erfarenheter

- Det är viktigt att dokumentera eventuella förändringar i elcentralen.
- Det är viktigt att räddningstjänsten larmas tidigt när man känner att man behöver hjälp av utomstående vid onormal röklukt och värmeutveckling.
- I det fall en värmekälla inte värmt upp en synlig yta, kommer värmekameran inte att ”se” värmen.

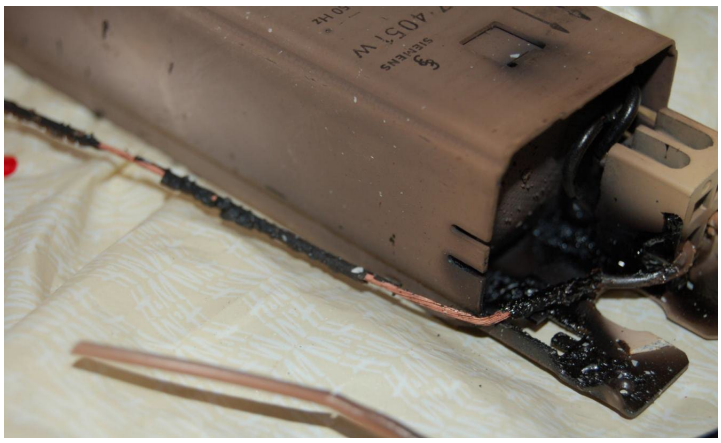
Drosseln med anslutningskabeln vars isolering bränts bort.

Trafikolycka Mossle

Trafikplats Mossle, Värnamo
Söndagen den 9 september 2012

Räddningstjänsten larmas till en trafikolycka kl 16:37 på söndagseftermiddagen. Olyckan har inträffat vid trafikplats Mossle, där avfarten från väg 27 möter Götavägen. Vid framkomst sitter en förare kvar i fordonet. Han är medvetslös.

Vid en trafikolycka mellan två personbilar förolyckades en person. Enligt LSO kap 3, 10 § utreds därför olyckan avseende orsak, olycksförlopp samt hur insatsen genomförts.

Upplysningar om objekten

Inblandade personbilar är en röd VW Polo (bil A) och en vit VW Golf (bil B)
I bil A färdas en person. I bil B färdas 1 person. På vägsträckan råder hastighetsbegränsning, 70 km/h. Götavägen är huvudled.
Bil A saknar airbags.
Bil B har airbags på förarplatsen.

Upplysningar om olyckan

Bil A färdas på avfarten från väg 27 och ska på Götavägen svänga vänster in mot Värnamo. Vid utfart mot Götavägen råder väjningsplikt för bil A. Bil B färdas på Götavägen i riktning mot Hånger.
Bil A kör, utan att iaktta väjningsplikt, ut på Götavägen framför bil B som ej kan stanna. Bil B träffar med stor kraft bil A i sidan på dess vänstra sida i höjd med förarplatsen. Vittnen till olyckan larmar SOS via 112.

Räddningstjänstens insats

Räddningstjänsten larmas om olyckan kl 16:37. Vid framkomst kl 16:42 sitter fören av bil A kvar i fordonet. Han är medvetslös. Föraren av bil B är ute ur fordonet och har inga uppenbara skador. Ambulanspersonal bedömer att den medvetslöse personen ska tas ut ur bilen genom ett ”snabbuttag”. Detta utförs genom att flytta personen ur bilen via passagerardörren. Därefter sker omedelbar avtransport till sjukhuset som ligger endast 400 meter bort. Olycksplatsen säkras mot brand med hjälp av handbrandsläckare. Batterier kopplas bort från fordonen. Efter avslutad räddningsinsats bärgas de drabbade fordonen från platsen.

Undersökningen

Bil A (VW Polo) har kraftiga karosskador på bilens vänstra sida mellan A-stolpe och B-stolpe. Karossen är intryckt ca 50-60 cm (även tröskellådan). Förarstolen har tryckts in och är endast 25-30 cm bred i vinkeln mellan sits och ryggstöd. Säkerhetsbälte har sannolikt använts.
Bil B har karosskador som är koncentrerade till dess frontparti. Säkerhetsbälte har sannolikt använts.

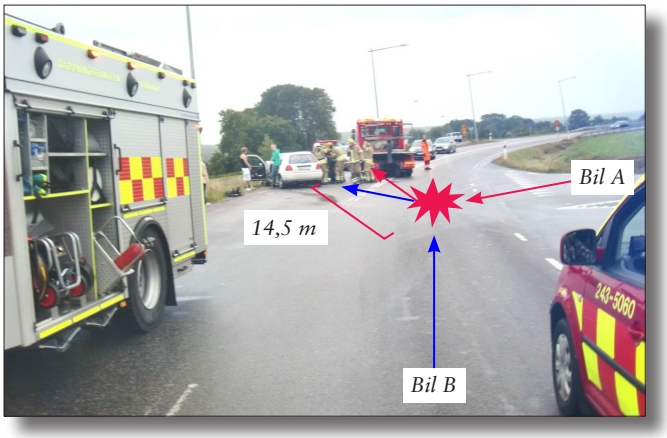

Olycksplats

Vägbanan är asfalterad. Vid olyckstillfället råder mulet väder med regnskurar. Vägbanan var vid olyckstillfället våt. Götavägens sträckning söder ut övergår från korsningen i en kurva som sträcker åt höger fram till bro över väg 27. Detta medför att bilförare som skall köra in på Götavägen från väg 27:s avfart kan ha vissa begränsningar i synfältet beroende på vägens sträckning och skymmande vägräcken.

I olyckskorsningen finns en refug på avfartsvägen vid anslutning till Götavägen. Refugen markeras med markeringsskärmar i ändarna. Vid utredningen konstateras att en av skärmarna under ett kritiskt ögonblick kan skymma sikten för den bilförare som avser att svänga in till vänster på Götavägen.

Slutsatser

Olyckan har med all sannolikhet orsakats av att förare i bil A kört in på Götavägen utan att iaktta väjningsplikt. Han har därmed korsat bil B:s körfält så nära att denne ej haft möjlighet att bromsa eller väja. Enligt uppgift färdades bil B i ca 60 km/h vid kollisionsögonblicket. Avsaknad av bromsspår gör det troligt att bil B haft denna hastighet i kollisionsögonblicket. Enligt trafikverkets sakkunnige motsvarar karosseriskadorna förväntat krockvåld vid sådan olycka och hastighet.

GERT LÖNNQVIST
BRANDMÄSTARE OCH BRANDUTREDARE
VÄRNAMO KOMMUN

Erfarenheter

- På olycksplatsen uppkom en diskussion om lämpligaste sättet att ta ut den skadade personen från bil A. Medicinskt ansvarig och räddningsledaren hade olika uppfattning om hur uttaget kunde ske snabbt men ändå skonsamt. Ambulanspersonalens ord fick gälla och losstagningen visade sig också kunna genomföras på ett snabbt sätt.
- Genom samövning och klargörande av roller och ansvar för olika arbetsmoment kan sådana här diskussioner undvikas ute på skadeplatsen. Ett effektivt arbete på skadeplats måste bygga på att parterna i förväg klarat ut vilka olika roller man har, samt vem som ansvarar för beslut över olika arbetsmoment. Samverkan ska naturligtvis alltid ske med den drabbades bästa för ögonen.

RäddSam F jobbar med rekrytering

Inom RäddSam F finns sedan 2011 en arbetsgrupp som arbetar med rekryteringsfrågor men även med frågan hur vi kan uppnå en ökad mångfald och jämställdhet inom räddningstjänstområdet. När det gäller rekryteringsfrågorna gäller det i första hand rekrytering av deltidsbrandmän som börjar bli ett problem i kommunerna men gruppen ska även arbeta med rekrytering av heltidsbrandmän.

Gruppens uppdrag är att försöka hitta ett gemensamt rekryteringssätt som uppmuntrar personer med utländsk bakgrund och underrepresenterat kön att söka sig till räddningstjänsten.

Vi ska även arbeta för att öka förutsättningarna för deltidsbrandmän att kombinera brandmannajobbet med arbetsuppgifter hos huvudarbetsgivaren.

Under 2011 och 2012 har gruppen arbetat med att analysera nuläget och under 2013 skall det tas fram ett material som förhoppningsvis skall underlätta rekryteringsarbetet för räddningstjänsterna i RäddSam F samarbetet.

Den 7 november arrangerade arbetsgruppen tillsammans med MSB en inspirationsdag inom området jämställdhet och mångfald. Seminariet var välbesökt och föreläsarna belyste området från olika infallsvinklar. Koordinator för denna dag var Erik Flink som är regional mångfalds- och jämställdhetsutvecklare arbetar till vardags som brandman i Västervik. Under 2012 har det även genomförts undersökning bland några deltidskårer inom RäddSam F för att få fram ett underlag till ett framtida gemensamt rekryteringssätt inom organisationen. Det var två elever vid Internationella handelshögskolan, Kristina Holtz och Caroline Björnberg som genomförde undersökningen som ett LIA- projekt och tog fram en rapport som arbetsgruppen kan använda i arbetet med att ta fram underlag under 2013.

Arbetsgruppen är öppen för idéer och även intresserade av goda exempel inom området så har ni något att bidra med så hör gärna av er till någon i arbetsgruppen.

BERTIL FÅNG
RÄDDNINGSCHEF
TRANÅS SÄKERHETSCENTRUM

Arbetsgruppen består av följande personer inom Räddsam F:

Bertil Fång	Stefan Lund	Per Krantz
Tranås	Jönköping	Värnamo
0140-682 51	036-10 56 67	0370-37 79 08
bertil.fang@tranas.se	stefan.lund@jonkoping.se	per.krantz@varnamo.se

Malin en blivande brandman?

Namn: Malin Pettersson

Bor: I egen lägenhet i Mullsjö

Gör: Studerar på Per Brahegymnasietm mediaprogrammet, håller till på Kulturhuset (jobbar bl.a. i café Nyfiket), rider

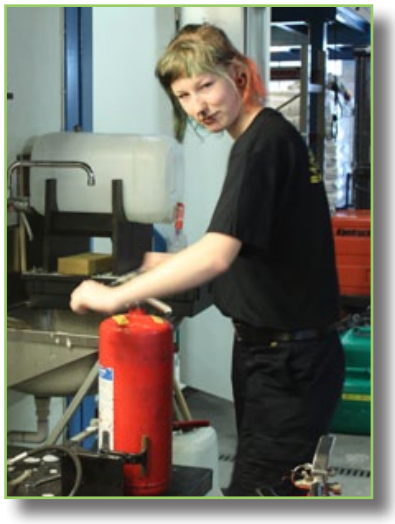

Malin har en tid funderat på att söka till SMO-utbildningen för att utbilda sig till brandman. Hon hade kollat upp en del kring utbildningen och ville få lite känsla för vad jobbet som brandman innebar. Därför ringde hon upp Stefan Lund, som är ansvarig för praktikplatser på Räddningstjänsten i Jönköpings kommun. Det blev bestämt att hon skulle få två veckors praktik.

- Jag var osäker på om jag ville bli polis eller brandman, men efter två veckor här råder det inte längre någon tvekan om vad jag vill. Jag söker till SMO i höst, säger Malin tvärsäkert och ser nöjd ut.

Jag träffar Malin då hon fyller skumsläckare för utbildningsverksamheten under hennes sista arbetspass på brandstationen. En arbetsuppgift som hon trivts utmärkt med och som hon själv har kunnat återkomma till om det varit för dåligt med andra arbetsuppgifter.

- Jag gillar att jobba hårt. Att inte ha något att göra ligger inte för mig, säger hon.

Hon har också fått vara med ute på skolorna när brandmännen utbildat elever, en uppgift som hon tycker är, som hon själv uttrycker det, ”en bra grej”. Hon har också packat slang och fyllt på rökdykartuber. Självklart har hon också testat sig på bandet för att veta hur hon ligger till för antagning till utbildningen. Det gick bra!

- Nu ska jag börja träna på gym, för att hålla uppe kondition och styrka, avslutar Malin.

Återstår bara att säga ”Lycka till!”

TINA PETERSSON
INFORMATÖR
JÖNKÖPING

Brand i flerfamiljshus

Sävsjö kommun
Lördagen den 5 augusti 2012

Räddningstjänsten larmas till en brand i flerbostadshus lördagen den 5 augusti kl 00:39. Det brinner i en lägenhet på våning 2 av 3.

Först till platsen kommer FIP (styrkeledaren i Sävsjö) som är framme kl 00.44. Han möts av en närboende granne vilken är den som larmat om branden. Utlarmade enheter är också 2708, 2710, 2908, 2910, Bib 4180, IL5080.

Upplysningar om objektet

Den aktuella byggnaden har källare samt bostadslägenheter i tre våningsplan. Byggnaden bedöms vara uppförd under 1950-talet. Planytan omfattar ca 170 m^2. Byggnadens stomme utgörs av trä med väggar av plank. Byggnaden är utvändigt beklätt med tegel. Invändigt är väggar beklädda med tretex. Bjälklag mellan våningar utgörs av träbjälkar med golvbräder av trä. Bjälklagen har isolering av sågspån.

Husets entrésida. Entrédörr öppen med krossad ruta.

Husets södra långsida. Pilen markerar pri-märbrandutrymmet (sovrummet) Gröna pilar markerar brandspridning från fönster i fasad till takfoten.

Takkonstruktionen utgörs av takstolar av trä, råspont, tjärpapper samt är täckt med tak-tegel. Samtliga våningsplan förbinds med ett gemensamt trapphus. Lägenheternas entrédörrar mot trapphuset saknar brandteknisk klassning.

Lägenheten på första våningsplan är obebodd. Lägenhet på andra våningsplanet disponeras av en familj med två vuxna och två barn. Bostadsrum på tredje våningsplanet disponeras av samma familj.

Upplysningar om branden

Lågor slår ut genom fönstren på andra våningsplanet. Branden är mest koncentrerad till det rum vars balkong finns på den sydöstra sidan. När SL rekognoscerar konstateras att entrédörren vid den utvändiga trappan står öppen. P.g.a. den häftiga branden avstår SL att försöka ta sig in i byggnaden utan inväntar huvudstyrkan som anländer 00.45. Räddningsinsatsen inriktas inledningsvis på livräddning. Rökdykare konstaterar snabbt att ingen brand förekommer på första våningsplanet. På andra våningsplanet står lägenhetens entrédörr öppen och man möts av kraftiga lågor ut i trapphallen. Under tiden nås räddningsledaren av information om att familjen med största sannolikhet vistas utomlands på semester.

När rökdykare tränger in i lägenheten brinner det i samtliga rum men branden är mest koncentrerad till det sovrum som finns i byggnadens sydöstra hörn (se planritning).

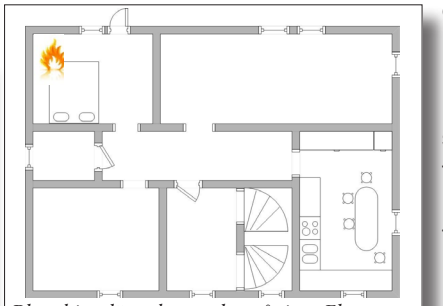

Planskiss, lägenhet andra våning. Flamman markerar området för brandstart.

Anslutande brandstyrka får i uppdrag att angripa branden via balkong mot sovrumm. Branden börjar även sprida sig till byggnadens tredje våningsplan via bjälklag och dolda utrymmen (s.k. långgarderober). När rökdykarna dämpat branden och konstaterat att lägenheten är tom på människor sker genomsökning av tredje våningsplanet. På detta plan är lägenhetsdörrar olåsta och även detta plan är tomt på människor. Branden har spridit sig till dessa rum via bjälklag och väggar.

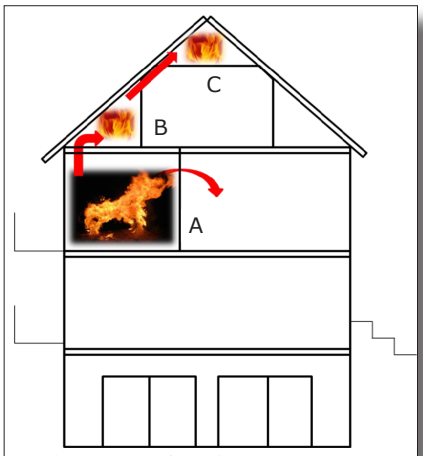

Punkt A. Primärbrandrummet (sovrum), brand sprids sekundärt till övriga rum på samma våningsplan samt till takfoten via fönster i fasad. Branden sprids även upp i bjälklag och in i "långgarderob" vid punkt B. Därefter sprids branden till krypvind punkt C via råspont och kanaler i takkonstruktionen.

RL indelar insatsen i fem sektorer; gavel väster, gavel öster, fram/baksida samt vatten.

Sektor "gavel väster" får i uppdrag att förhindra brandspridning till krypvinden med hjälp av dimspik. Personalen tvingas arbeta från utskjutsstege eftersom trädvegetation omöjliggör brukande av höjdfordon. Rökdykare släcker branden invändigt på våningsplan två och tre.

Branden sprids vidare i takkonstruktionen och når efterhand upp till den krypvind som finns överst i byggnaden. Taket brinner igenom på flera ställen innan man lyckas hejda brandförloppet.

Undersökningen

Undersökningen inleds den 6 augusti kl 10.00. På gårdsplanen finns en parkerad bil som utsatts för vandalisering. Dess fyra däck är punkterade och en kraftig repa löper längs ena sidan på karossen.

forts. på sid. 11

Skadorna på byggnaden utgörs av vattenskador på källarplan och första våningsplanet. Entrédörrens glasruta är krossad men saknar rök- och sotanlöpning.

Byggnadens andra våningsplan har svåra brandskador. Entrédörr mellan trapphus och lägenhet står i öppet läge med låskolven utfälld. Kolven är sotig vilket kan tyda på att den varit utfälld under brandförloppet. I dörrkaret finns spår av brytskador.

Brandskadorna i lägenheten är koncentrerade till ett sovrum i byggnadens sydöstra hörn. Bränder i lägenhetens övriga utrymmen bedöms vara sekundära.

På byggnadens tredje våningsplan har branden sekundärt spridits in i bostadsrummen från bjälklag och långgarderober.

Skador på takstolar och råspont visar tydligt hur branden spridits upp till krypvinden i ett senare skede av brandförloppet. Det antas att heta och brinnande brandgaser spridits via de dolda kanaler som bildas mellan yttertak/råspont/takstol och det snedtak som rummen har på översta våningsplanet.

Primärbrandplats fastställs med ledning av brandskadorna och vittnesuppgifter till sovrummet på det andra våningsplanet.

Sovrummet efter friläggning. På golvytan finns en genombränning ner i trossbottnen.

Brandskadorna i detta rum är djupast i det sydöstra hörnet. På väggen pekar ett brand-V ner mot golvet. Ovanförliggande bjälklag mot tredje våningsplanet är genombränt i området. På väggen finns ett fäste för en TV-apparat. I brandresterna påträffas ramen från en platt-TV, samt två boxar för TV-mottagning. Vid friläggning av golvytan i området kan man iaktta en genombränning av golvytan (av trä, ca 25 x 25 cm). Ett brandrestprov tas i denna yta. Skador på en dubbelsäng visar på att branden utvecklats från primärbrandområdet. Sängens fotända har svårast skador medan det fortfarande finns rester av madrass och sängkläder i dess huvudända.

Slutsatser

Undersökningen ger inget svar på hur branden uppstått. Med ledning av brandskadorna samt vittnesuppgifter från brandpersonal förefaller det mycket troligt att branden startat i sovrummet på byggnadens andra våningsplan. Vid räddningsinsatsens inledning är entrédörrar öppna vilket kan tyda på att någon berett sig tillträde till byggnaden. Detta samt det faktum att det finns en vandaliserad bil på gårdsplanen gör att man inte kan utesluta att branden anlagts.

Spridningsrisk

Byggnaden är belägen i centrala Sävsjö och är omgiven av fastigheter med bostäder. Vid utebliven släckinsats hade byggnaden med stor sannolikhet brunnit ner till grunden. Vid ett sådant scenario kan man inte bortse från fara för brandspridning till omgivningen via gnistregn och/eller flygbränder.

GERT LÖNNQVIST
BRANDMÄSTARE OCH BRANDUTREDARE
VÄRNAMO KOMMUN

Fotot visar genombränning av bjälklag i sovrummet.

Vardagsrummet: skadorna bedöms härröra från en övertändning.

Köket: skadorna bedöms härröra från en övertändning.

Barnkammare: skadorna bedöms härröra från en övertändning.

Erfarenheter

- Brandspridning i bjälklag och väggkonstruktioner i äldre träbyggnader är generellt sett mycket svåra att släcka.
- För att komma åt dolda utrymmen nyttjades dimspik vilket begränsade brandspridning men man hade ändå stora problem att helt släcka branden. En skärsläckare hade troligtvis varit ett utmärkt hjälpmedel vid denna typ av brand. En förutsättning är dock att en sådan satts in i ett tidigt skede av branden, vilket kunde varit fallet om den funnits tillgänglig i närområdet.
- Utredaren konstaterar att resning av utskjutsstege är ett moment som behöver övas. Det får inte råda några tveksamheter om stegens funktion när densamma ska användas i trängda lägen för ex. livräddning eller arbete på hög höjd.

Översvämningarna i Mariannelund 7-8 juli 2012

Lördagen den 7:e juli ca kl 22:30 fick Räddningstjänsten i Eksjö första larmet om översvämning i Mariannelund. Det var startskottet för den värsta översvämningen i det lilla samhället i modern tid.

Under lördagskvällen drog ett mycket intensivt och väldigt lokalt regnoväder in över Mariannelund. På några få timmar föll uppemot 150 mm regn vilket medförde mycket stora problem i området. Vägar spolades bort eller hamnade under vatten. Källare vattenfylldes och vattendrag svämmade över.

Larmade styrkor och stabsarbete

När det första larmet om översvämning i källare kom larmades styrkan i Mariannelund 1+4 enligt plan till den aktuella adressen, men ganska snart stod det klart att det handlade om ett stort antal fastigheter i tätorten varför även styrkan i Hjältevad också 1+4 larmades till platsen, samt ytterligare pumpar rekvirerades ifrån Eksjö.

I det läget gjorde undertecknad, som var BI på Höglandet, tillsammans med IL6080 bedömningen att han skulle bege sig till Mariannelund för att kordinera insatsen på plats medan jag själv begav mig till brandstationen i Eksjö där jag tillsammans med en av våra brandmän upprättade stab dit SOS ringde över alla nya adresser som ”strömmade” in. Vi delade i det läget upp styrkorna i Mariannelund i mindre enheter á 2-3 man som fick åka runt och länsa ur de drabbade fastigheterna i den ordningen som vi förde upp dem på listan. Ganska snart var listan så lång att även deltidsstyrkan i Rumskulla (H-län) larmades, även RCB Vimmerby kommun informerades och han körde över ett antal extra pumpar som användes under natten.

Metoden med att bilda lokal stab fungerade mycket bra, SOS slapp att ideligen dra nya larm och insatsledaren som stod mitt ute i ösregnet behövde inte hålla på med listor och adresser över alla hjälpsökande utan kunde istället ropa av nya uppdrag i takt med att ”pump-patrullerna” rapporterade sig klara. Som mest var i detta skede ett 20-tal man engagerade i Mariannelund och i Eksjö.

Mariannelund under vatten

Cirka kl 02:45 hade det slutat regna, inga nya larm hade inkommet den senaste timmen och läget bedömdes ha stabiliserat sig varför vi beslutade om att bryta staben på brandstationen i Eksjö och så smått börja avveckla en del personal i Mariannelund.

Kl 03:50 efter en halvtimmes sömn, fick jag ett nytt larm från SOS ”Kontakta 6080 i Mariannelund”. Yrvaken ringde jag IL 6080 och fick beskedet, ”Du måste komma hit, det står 1,5 m vatten inne i centrala Mariannelund!!” I det läget tog det några sekunder innan jag fattade vad jag hade hört.

Det som hade inträffat var att ett lokalt vattendrag kallat Hesslebybäcken, som normalt inte är större än ett dike, hade intagit proportionerna av en bred älv. När den sedan skulle passera de trånga vägtrummorna under Centralgatan dämdes den upp och svämmade över alla sina breddar. På sin väg genom Mariannelund hade bäcken fyllt ett antal nya källare med vatten, stigit cirka en meter upp på väggarna på sporthallen i Mariannelund medförande att efter ett tag stod vattnet lika högt inne i hallen. Vidare sköljdes en gång och cykelväg bort och bron vid Hantverksgatan fick stängas av då ett av brofästena underminerats av vattnet.

Vattnet rann okontrollerat

Vid Centralgatan rann nu vattnet okontrollerat över vägbanan och ned i trädgårdarna och mot husen på andra sidan vägen. När vattnet var som djupast stod det drygt en halvmeter över körbanan.

För att hantera denna nya situation och för att lösa av Hjältevad och Mariannelund begärdes ytterligare 2 räddningsenheter samt översvämningsbarriärer från både Eksjö och Jönköping till platsen. Vidare begärdes också avlösning till kl 08:00 för undertecknad samt IL 6080 då vi i princip varit uppe i 24 timmar. Under dagen användes fler räddningsenheter och ledningspersonal för ytterligare avlösningar.

Barriärer för att stoppa vattnet

Med hjälp av översvämningsbarriärerna kunde dels vattnet styras undan så att det inte strömmade helt okontrollerat mot en hotad fastighet och dels så kunde ett antal fastigheter inne i centrala Mariannelund val-

Vattnet steg okontrollerat och vattenfyllde källare och trädgårdar. När det var som djupast var det en halvmeter över vägbanan. Centralgatan i Mariannelund.

Forts. på sid. 13

las in och pumpas torra då vattnet i det läget inte hade hunnit stiga upp till husens bottenplatta.

Många och långa barriärer byggdes upp för att hindra vattenmassorna att tränga in i hus och källare.

Dammen höll på att brista

Även i Bruzaån som flyter genom Mariannelund steg flödet kraftigt från cirka 3 m^3/s den 6 juli till cirka 26 m^3/s när kulmen nåddes den 11 juli. Vid dämmet bakom äldreboendet Bobinen breddade vattnet över dammkrönet trots att alla damluckor öppnats med risk för att vattnet skulle börja gräva i dammfästet med dammbrott som konsekvens. I det läget tog tjänstgörande räddningsledare Samuel Nyström från Jönköping initiativ till att dämma på kanterna av dammfästet för att styra vattnet till de delar av dammkrönet där vattnet kunde tillåtas strömma över utan risk för skador.

Genom att dämma på kanterna av dammfästen styrde man undan vattnet till de delar av dammkrönet där vattnet kunde göra minst skador.

Nästan lika fort som vattnet steg på Centralgatan, nästan lika fort sjönk det. När jag efter några timmars sömn var tillbaka i Mariannelund vid 18 tiden på söndagskvällen hade vattnet nästan helt sjunket bort från gatan och efter ytterligare någon timme var den helt torr.

MICAEL CARLSSON
RÄDDNINGSCHEF
EKSJÖ

Erfarenheter från översvämningen

- En summering av insatsen gav att: Drygt 40 fastigheter drabbats.
- Personal från 10 olika stationer i länet engagerats i händelsen.
- Mer än 25 länspumpar använts.
- De samlade kostnaderna för hela insatsen översteg 400 000:-.
- Ett annat konstaterande som förtjänar att göras är att utan RäddSam F och hjälpen från Vimmerby kommun hade vi aldrig löst uppgiften på ett så bra sätt som vi gjorde nu. Alla, från den enskilde brandmannen till RCB med sin stab på Jill i Jönköping där även Länsstyrelsen ingick, bidrog på ett avgörande sätt till insatsens lyckade resultat.

Nya på Höglandet

Isabell är anställd som säkerhetssamordnare, hon har läst till säkerhetssamordnare på KY-nivå och därefter kompletterat med studier i kriminologi vid Lunds universitet. Hennes arbetsuppgifter innehåller även uppgifter inom det brottsförebyggande området.

Tove och Jim är anställda som brandskyddskontrollanter och arbetar främst inom Nässjö kommuns område med brandskyddskontroller från och med årsskiftet 2012.

Isabell Martinsson Åberg

Jim Olsson

Tove Berge

Förebyggarutbildning

Under våren kommer RäddSam F att genomföra en utbildning i förebyggande brandskydd, tillsyn och brandfarlig vara. Kursen är riktad till de som ska börja göra tillsyn och de som behöver uppdatera sig på byggnadstekniskt brandskydd.

Målet med utbildningen är att

- Efter kursen ska eleven kunna utföra enklare tillsyn (Bostadshus, förskola, verksamheter med låg riskbild, litet personantal, friliggande handelsanläggning)
- Kursen ska ge sådan kunskap i byggnadstekniskt och produktionstekniskt brandskydd att man kan ge inriktning på räddningsinsats
- Kursen ska ge förkunskap inför vidareutbildning inom brandförebyggande verksamheten

Kursen är indelad i två block

Det första blocket innehåller byggnadstekniskt brandskydd och brandfarlig vara. Det är på sex dagar med tre dagars internat.

Det andra blocket innehåller tillsynsmetodik och är på fyra dagar. Detta block riktar sig till de som ska arbeta med tillsyn.

Blocket byggnadstekniskt brandskydd innehåller allt från brandregler, branddynamik, brandceller och tekniska system.

-Det vill säga sådant som insatspersonal har nytta av vid brand i byggnad säger Samuel Nyström, Jönköping som ansvarar för blocket om byggnadstekniskt brandskydd. För om man inte har kunskap i byggnadstekniskt brandskydd, hur ska man då kunna ge en inriktning på en insats?

I tillsynsblocket kommer fokus ligga på vilka lagar som styr den administrativa delen av tillsynen, systematiskt brandskydd, en genomgång av MSBs nya tillsynshandbok samt praktisk tips vid tillsyn.

– Det är viktigt att tillsynen blir rättssäker och att den enskilde tillsynsförrättaren tittar på rätt saker säger Pär Liljekvist som är kursansvarig.

Anmälan

Anmälan sker via RäddSam Fs hemsida. Sista anmälningsdag är 4 januari. Har ni några frågor kring kursen så kontakta:

Pär Liljekvist, kursansvarig, Värnamo,
Johan Nilsson, Gislaved - Gnosjö
Samuel Nyström, Jönköping
Christoffer Hultqvist, Jönköping
Clas Lövgren, Jönköping

Att möta en person i kris vid risk för suicid

Polisen, ambulanssjukvården, räddningstjänsten och SOS Alarm har sedan några år en gemensam larmplan vid risk för suicid. I denna plan finns räddningstjänsterna med som en resurs vid risk för suicid.

I den uppföljning av larm som vi gjort framkom önskemål från brandmän och befäl att få träna på att möta en suicidal person. Vad säger man? Vad skall man inte säga? Hur beter jag mej? Fungerar jag i en sådan situation? För att klara ut några frågetecken och öka vår förmåga att möta en person i kris så inbjuder vi brandmän och befäl från hela RäddSam F att delta i en två timmars utbildning.

Instruktörer är polisens förhandlare. Vi genomför två lika utbildningar på två timmar vardera varje dag. Kursen består av ett kort teoripass och sedan mindre övningar som sker i lokaler på räddningstjänsten.
Datum och anmälan finner ni på RäddSam F:s hemsida.

Är du intresserad av att få Räddningsplankan via e-post och inte är anställd inom RäddSam F?

Skicka då din e-postadress till raddning@jonkoping.se

Har du inte e-post kan du höra av dig till Cornelia Dickér på 036-10 58 94, så skickar vi ett utskrivet exemplar av tidningen.

RäddSam F - ny adress

Nu har RäddSam F fått en ny hemsida. Du hittar den på www.raddsamf.se
De Räddningsplankor som utkommit tidigare finns samlade där tillsammans med avtal, informationsmaterial, rutiner och utbildingar.

Räddningsplankan
ges ut av RäddSam F

Ansvarig utgivare
Göran Melin
goran.melin@jonkoping.se

Redaktör
Sofia Merkert

Redaktionskommitté
RäddSam F-kontoret

RäddSam F
Kansli på Höglandets räddningstjänstförbund

Postadress
Höglandets räddningstjänstförbund
571 80 Nässjö

Webbplats
www.raddsamf.se

Telefon
0383-46 77 00

E-post
hoglandet@raddningstjansten.com